

Aleksandra Szyper¹, Joanna Gotlib²

¹Wydział Nauki o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego

²Zakład Dydaktyki i Efektów Kształcenia, Wydział Nauki o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego

P

róba porównania wiedzy i postaw studentów dwóch wybranych uczelni wyższych na temat doustnej antykoncepcji hormonalnej

Comparison of knowledge and attitudes to oral hormonal contraception among students of two selected university-level schools

STRESZCZENIE

Wstęp. Według badań przeprowadzonych przez OBOP społeczeństwo polskie coraz częściej akceptuje doustne środki hormonalne jako sposób zapobiegania niechcianej ciąży. Obecnie aż 71% Polaków akceptuje tę metodę antykoncepcji. Celem pracy była próba porównania wiedzy i postaw studentów dwóch uczelni wyższych na temat doustnej antykoncepcji hormonalnej.

Materiał i metody. W badaniu wzięło udział 259 studentów III roku studiów I stopnia: 87 studentów położnictwa, 48 – ratownictwa medycznego, 41 – informatyki oraz 83 – inżynierii środowiska. Anonimowe i dobrowolne badania ankietowe przeprowadzono za pomocą samodzielnie skonstruowanego kwestionariusza zawierającego 37 pytań zamkniętych jednokrotnego lub wielokrotnego wyboru oraz 8 pytań półotwartych. Do analizy statystycznej wykorzystano nieparametryczny test Kruskala-Wallisa ($p \leq 0,05$).

Wyniki. Najczęstszym źródłem informacji na temat doustnej antykoncepcji hormonalnej był dla studentów internet. Grupą najczęściej czerpiącą informacje z tego źródła byli studenci położnictwa i inżynierii środowiska ($p < 0,001$). Wszyscy studenci położnictwa wiedzieli, że doustna antykoncepcja hormonalna nie jest dostępna bez recepty. Studenci informatyki istotnie częściej wykazywali brak wiedzy na ten temat ($p < 0,001$). Świadomi faktu, że doustna antykoncepcja hormonalna nie daje ochrony przed chorobami przenoszonymi drogą płciową, byli studenci położnictwa oraz ratownictwa medycznego. Około 10% studentów Politechniki Warszawskiej deklarowało, że nie posiada informacji na ten temat ($p < 0,01$). Studenci Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego istotnie częściej niż studenci Politechniki Warszawskiej deklarowali, że doustna antykoncepcja hormonalna znajduje inne zastosowania niż tylko zapobieganie niechcianej ciąży ($p = NS$).

Wnioski. Ze względu na fakt, że w badanej grupie studentów wiedza na temat doustnej antykoncepcji hormonalnej była niewystarczająca, a większość badanych korzysta z internetu w poszukiwaniu informacji na temat tabletek antykoncepcyjnych, powinno się stworzyć profesjonalny serwis internetowy na temat doustnej antykoncepcji hormonalnej, zawierający obiektywne informacje źródłowe oparte na najnowszych wynikach badań naukowych.

Problemy Pielęgniarstwa 2011; 19 (1): 99–108

Słowa kluczowe: studenci, wiedza, postawy, doustna antykoncepcja hormonalna

ABSTRACT

Introduction. According to Public Opinion Research Centre surveys, Polish society is increasingly likely to accept oral contraception as a method for preventing unintended pregnancies. As many as 71% of Poles currently accept this method. The aim of this study was to compare the knowledge and attitudes of students at two university-level schools regarding oral hormonal contraception.

Material and methods. The sample consisted of 259 third-year B.A. students, including 87 students of obstetrics, 48 students of emergency medical care, 41 students of computer science, and 83 students of environmental engineering. The anonymous and voluntary surveys employed a questionnaire designed by the authors containing 37 single- or multiple-choice closed questions and 8 semi-open questions. The statistical analysis was based on the Kruskal-Wallis test for non-parametric data ($p \leq 0.05$).

Adres do korespondencji: dr n. o zdr. Joanna Gotlib, Zakład Dydaktyki i Efektów Kształcenia Wydziału Nauki o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, ul. Żwirki i Wigury 61, 0-091 Warszawa, tel.: 608 108 028; (22) 572 04 90, faks: (22) 572 04 91; e-mail: joanna.gotlib@wum.edu.pl

Results. The students most often found out about oral hormonal contraception from on-line sources. Students of obstetrics and environmental engineering relied on the internet for information more often ($p < 0.001$). All students of obstetrics knew that oral hormonal contraceptives are available on prescription only. Students of computer science also declared knowing nothing about this subject significantly more frequently ($p < 0.001$). Students of obstetrics and emergency medical care agreed with the statement that oral hormonal contraception does not prevent STDs. Approximately 10% of students of the Warsaw Institute of Technology declared knowing nothing about this topic ($p < 0.01$). Students of Warsaw Medical University declared significantly more frequently than students of the Warsaw Institute of Technology that oral hormonal contraception has other uses than the prevention of unintended pregnancies.

Conclusions. Since the study group of university students had insufficient knowledge of oral hormonal contraception and in view of the fact that most university students search on-line for information about contraceptives, a professional on-line website on oral hormonal contraception should be launched that would contain objective information based on the latest research findings.

Nursing Topics 2011; 19 (1): 99–108

Key words: students, knowledge, attitudes, contraception, oral hormonal contraception

Wstęp

Według badań przeprowadzonych przez Ośrodek Badania Opinii Społecznej społeczeństwo polskie coraz częściej akceptuje doustne środki hormonalne jako sposób zapobiegania niechcianej ciąży. Obecnie aż 71% Polaków wyraża się przychylnie o tej metodzie antykoncepcji [1].

Reina i wsp. przeprowadzili badania, w których dowodzą, że 45% młodych osób wychowanych w gorszych warunkach socjoekonomicznych swą inicjację seksualną odbyło między 12. a 15. rokiem życia, a 67% z nich nie zastosowało wówczas żadnej formy antykoncepcji [2]. Według prowadzonych badań większość przypadków zajścia w ciążę u kobiet powyżej 40. roku życia to sytuacje nieplanowane, a znaczna część tych kobiet decyduje się na zabieg aborcji [3-5]. Jak wskazują powyższe dane, niewystarczająca wiedza na temat antykoncepcji może stanowić powód braku stosowania zabezpieczeń podczas stosunku, co skutkuje niechcianą ciążą.

Cel pracy

Celem pracy była próba porównania wiedzy i postaw studentów dwóch uczelni wyższych na temat doustnej antykoncepcji hormonalnej.

Materiał i metody

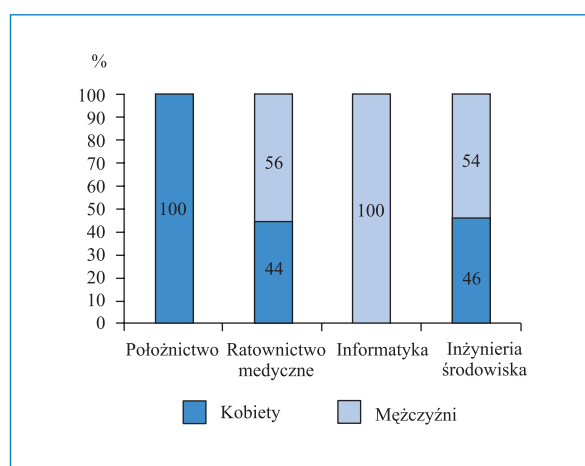
W badaniach udział wzięło łącznie 267 studentów. Kryterium włączenia do badanej grupy była deklaracja dotycząca podejmowania współżycia seksualnego oraz deklarowana orientacja heteroseksualna. W badanej grupie 8 osób (0,3% badanej grupy studentów) deklaroowało, że nie współżyje i osoby te wyłączono z badania. Żaden student w badanej grupie nie zadeklarował orientacji homoseksualnej.

Ostatecznie, po zastosowaniu kryterium wyłączenia z badania, do analizy statystycznej zakwalifikowano 259 studentów III roku studiów I stopnia z dwóch warszawskich uczelni wyższych — Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego (87 studentów położnictwa, 48 studentów ratownictwa medycznego) oraz Politechniki Warszawskiej (41 studentów informatyki i 83 studentów in-

żynierii środowiska). W badanej grupie było 146 kobiet i 113 mężczyzn (ryc. 1).

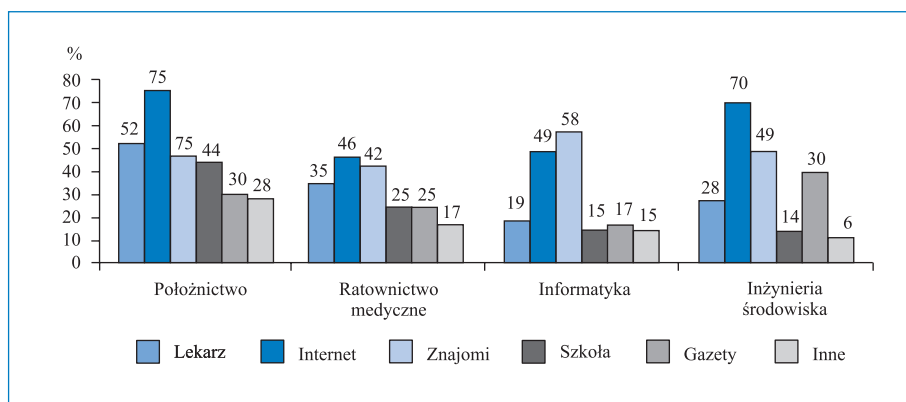
Anonimowe i dobrowolne badania ankietowe przeprowadzono w terminie od lutego do kwietnia 2010 roku za pomocą samodzielnie skonstruowanego kwestionariusza. Badania prowadzono podczas zajęć dydaktycznych. Mimo tego, że udział w badaniu i wypełnienie ankiety było dobrowolne, żaden ze studentów nie odmówił udziału w badaniu.

Badania pilotażowe przeprowadzono w grudniu 2009 roku w grupie 300 studentów studiów I stopnia na kierunku pielęgniarstwo Wydziału Nauki o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Na podstawie badań pilotażowych dokonano modyfikacji pytań metryczkowych oraz, ze względu na informacje o trudnościach w odpowiadaniu na pytania otwarte (niewystarczająca liczba uzyskanych odpowiedzi), zdecydowano o zamianie pytań otwartych na pytania za-

Rycina 1. Podział badanej grupy studentów różnych kierunków ze względu na płeć

Figure 1. Gender breakdown of the study group of university students representing different study programmes

Rycina 2. Źródła informacji studentów na temat doustnych środków hormonalnych
Figure 2. Sources of information about oral hormonal contraception for the students

mknięte. Dystraktory do pytań zamkniętych wybrano na podstawie analizy jakościowej odpowiedzi uzyskanych w badaniach pilotażowych na pytania otwarte. Ostateczna wersja ankiety, w której uwzględniono wyniki badań pilotażowych, liczyła 37 pytań zamkniętych jednokrotnego bądź wielokrotnego wyboru oraz 8 pytań półotwartych.

Pierwsza część kwestionariusza dotyczyła postaw badanej grupy studentów wobec antykoncepcji hormonalnej i zawierała pytania o opinie między innymi na temat dostępności tabletek antykoncepcyjnych, ich skuteczności oraz powszechności stosowania. Druga część pytań dotyczyła wiedzy badanych studentów na temat doustnej antykoncepcji hormonalnej. Uzyskane w wyniku przeprowadzonych badań ankietowych dane zostały zdigitalizowane w arkuszu Microsoft Excel (pakiet Microsoft Office).

Analizę statystyczną uzyskanych wyników przeprowadzono w Zakładzie Dydaktyki i Efektów Kształcenia Wydziału Nauki o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Do analizy statystycznej wykorzystano program firmy Statsoft STATISTICA 9.0 (licencja Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego).

Ze względu na fakt, że porównywano cztery niezależne grupy studentów, reprezentujących cztery różne kierunki studiów: położnictwo, ratownictwo medyczne, informatykę i inżynierię środowiska, oraz ze względu na charakter analizowanych danych (jakościowe, nieparametryczne) nie miały one rozkładu normalnego — $p > 0,05$ — analizowanego testem Shapiro-Wilka; do analizy statystycznej wykorzystano nieparametryczny test Kruskala-Wallisa. Przyjęto poziom istotności statystycznej $p \leq 0,05$, powszechnie stosowany w badaniach społecznych.

Wyniki

Najczęstszym źródłem informacji na temat antykoncepcji hormonalnej był dla studentów internet. Grupą

częściej czerpiącą informacje z tego źródła byli studenci położnictwa i inżynierii środowiska ($p < 0,001$). Studenci położnictwa częściej niż ich koledzy z innych kierunków uzyskiwali wiedzę na temat antykoncepcji od lekarza ($p < 0,001$) oraz na uczelni ($p < 0,001$) (ryc. 2).

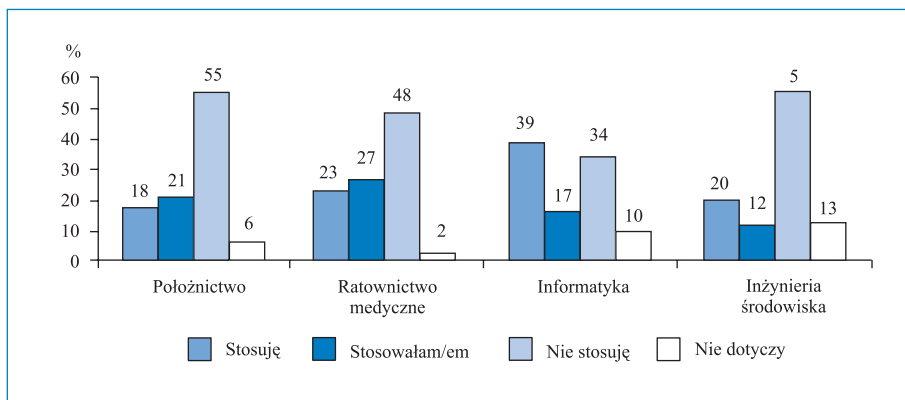
W badanej grupie studentów większość deklarowała, że nie używała tabletek antykoncepcyjnych. Największą grupę osób stosującą doustną antykoncepcję hormonalną stanowiły partnerki studentów informatyki. Różnica między badanymi grupami nie była istotna statystycznie ($p = NS$) (ryc. 3).

Kolejne pytanie dotyczyło wpływu lekarza ginekologa na wybór tabletek antykoncepcyjnych jako metody zapobiegania niechcianej ciąży. Na to pytanie odpowiedzi udzielali jedynie studenci stosujący tę metodę antykoncepcji obecnie lub w przeszłości. Różnica między badanymi grupami była istotna statystycznie ($p < 0,005$): studenci położnictwa częściej wskazywali, że lekarz proponował im jedynie tabletki (ryc. 4).

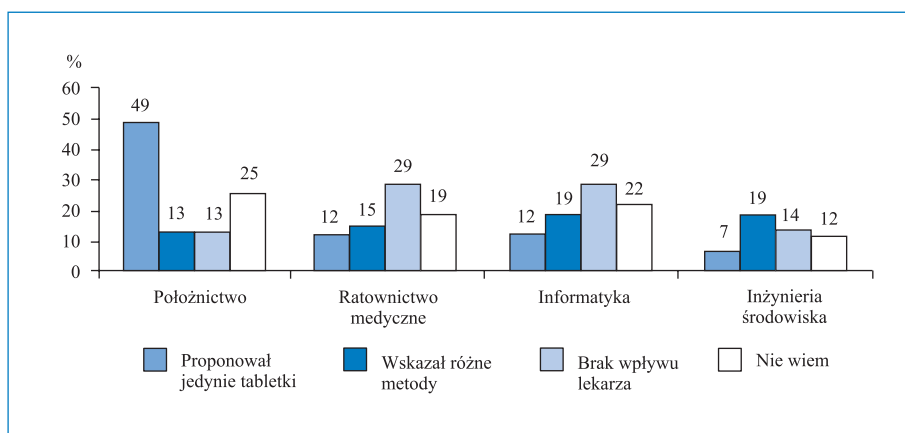
Kolejne pytania ankiety dotyczyły opinii na temat doustnej antykoncepcji hormonalnej. Studenci położnictwa częściej niż ich koledzy z innych kierunków uważali tabletki antykoncepcyjne za skuteczne, jednak pod warunkiem odpowiedniego ich przyjmowania. Brak wiedzy na ten temat najczęściej wskazywali studenci inżynierii środowiska. Różnica w badanych grupach była istotna statystycznie ($p < 0,005$) (ryc. 5).

Główną przyczyną, dla której studenci sięgnęliby po doustne środki hormonalne, byłyby ich wysoka skuteczność, a także brak konieczności wykonywania dodatkowych czynności przed stosunkiem, komfort współżycia oraz łatwość stosowania. Różnica między grupami badanymi była istotna statystycznie jedynie w przypadku odpowiedzi „wskazania lekarskie”, którą jako jedyni wskazali studenci położnictwa ($p < 0,001$).

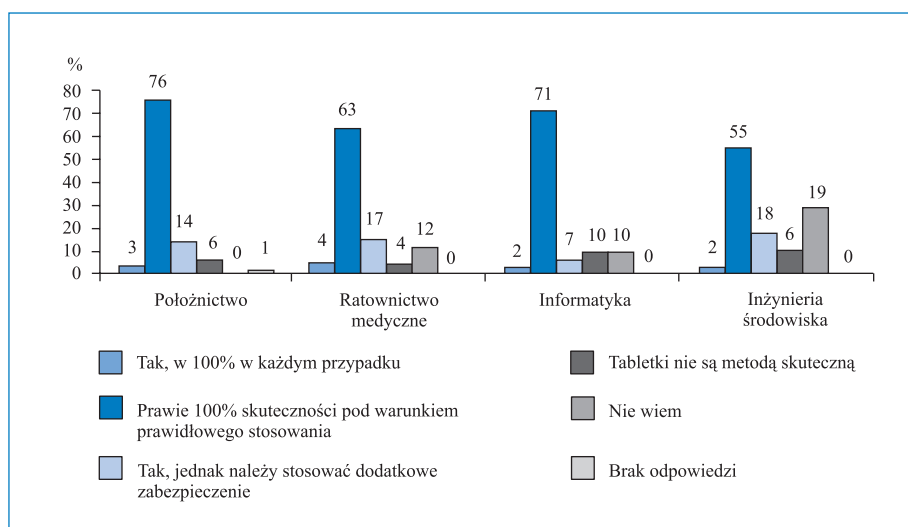
W kolejnym pytaniu studentów poproszono o wskazanie działań dodatkowych najbardziej skłaniających

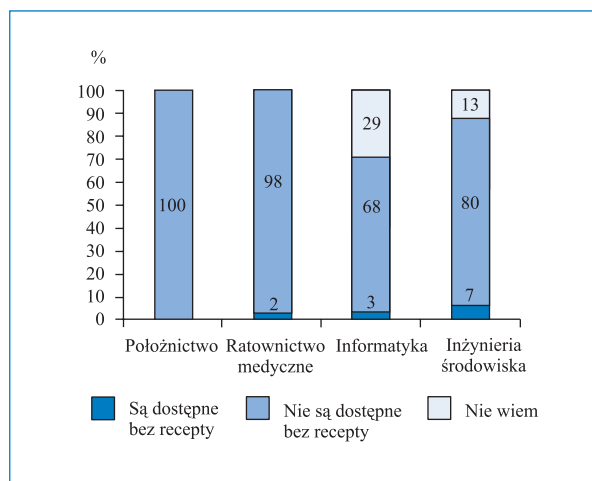
Rycina 3. Stosowanie tabletek antykoncepcyjnych jako metody zapobiegania niechcianej ciąży w badanej grupie studentów
 Figure 3. Use of contraceptive pills as a method of preventing unintended pregnancies among the students

Rycina 4. Wpływ lekarza ginekologa na decyzję o wyborze metody antykoncepcji w badanej grupie studentów
 Figure 4. Impact of the gynaecologist on the choice of a particular method of contraception by the students

Rycina 5. Opinia badanej grupy studentów odnośnie skuteczności doustnej antykoncepcji hormonalnej
 Figure 5. Opinions of the students regarding the effectiveness of oral hormonal contraception

Rycina 6. Wiedza studentów na temat dostępności tabletek antykoncepcyjnych

Figure 6. Knowledge of availability of contraceptive pills among the students

do stosowania tabletek antykoncepcyjnych. Różnice istotne statystycznie wystąpiły w przypadku czterech odpowiedzi. Studentów położnictwa w porównaniu z innymi najczęściej do stosowania tabletek antykoncepcyjnych nie skłoniłyby żadne dodatkowe działania ($p < 0,032$) lub możliwość uregulowania cyklu miesięcznego ($p < 0,001$). Skuteczność doustnej antykoncepcji hormonalnej najczęściej skłoniłaby do jej stosowania studentów informatyki ($p < 0,008$).

Wszyscy studenci położnictwa wiedzieli, że doustna antykoncepcja hormonalna nie jest dostępna bez recepty. Różnice między grupami były istotne statystycznie. Studenci informatyki istotnie częściej deklarowali brak wiedzy na ten temat ($p < 0,001$) (ryc. 6).

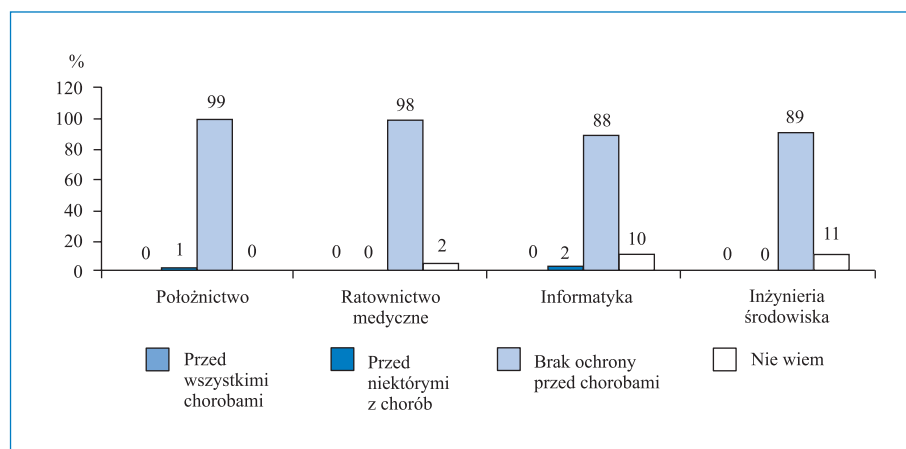
W przypadku pytania dotyczącego składowych badania lekarskiego poprzedzającego rozpoczęcie stosowania doustnej antykoncepcji hormonalnej wystąpiły różnice istotne statystycznie. Studenci położnictwa najczęściej wskazywali na konieczność przeprowadzenia szczegółowego wywiadu lekarskiego ($p < 0,001$), badania piersi ($p < 0,001$), badania ginekologicznego ($p < 0,001$), dokonania pomiaru ciśnienia krwi ($p < 0,001$), wykonania badań krwi (układ krzepnięcia $p < 0,01$, próby wątrobowej $p < 0,001$, morfologii $p < 0,001$). Konieczność wykonania badania cytologicznego najczęściej wskazywali studenci ratownictwa medycznego ($p < 0,001$). Z kolei studenci Politechniki Warszawskiej deklarowali brak informacji na ten temat ($p < 0,001$).

Świadomi faktu, że doustna antykoncepcja hormonalna nie daje ochrony przed chorobami przenoszonymi drogą płciową, byli studenci położnictwa oraz ratownictwa medycznego. Około 10% studentów Politechniki Warszawskiej deklarowało, że nie posiada informacji na ten temat. Różnica między grupami badanymi była istotna statystycznie ($p < 0,01$). Szczegóły przedstawiono na rycinie 7.

Studenci Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego istotnie częściej niż studenci Politechniki Warszawskiej deklarowali, że doustna antykoncepcja hormonalna znajduje inne zastosowania niż tylko zapobieganie niechcianej ciąży, jednak różnice między grupami nie były istotne statystycznie ($p = NS$) (ryc. 8).

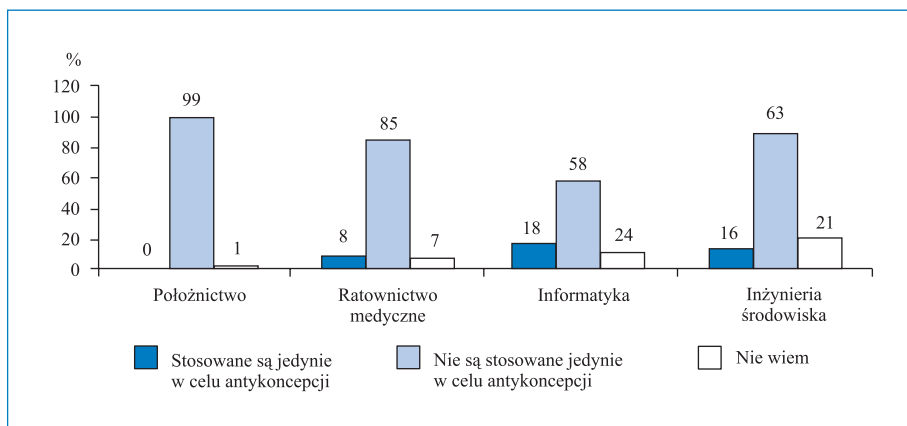
Studenci położnictwa istotnie częściej ($p < 0,035$) niż studenci pozostałych kierunków deklarowali, że podczas terapii antybiotykami jest wymagane stosowanie dodatkowych, poza doustną antykoncepcją hormonalną, metod antykoncepcji (ryc. 9).

Według wiedzy posiadanej przez studentów położnictwa stosowanie złożonej doustnej antykoncepcji hormonalnej może być przyczyną przyrostu masy ciała. Studenci Politech-

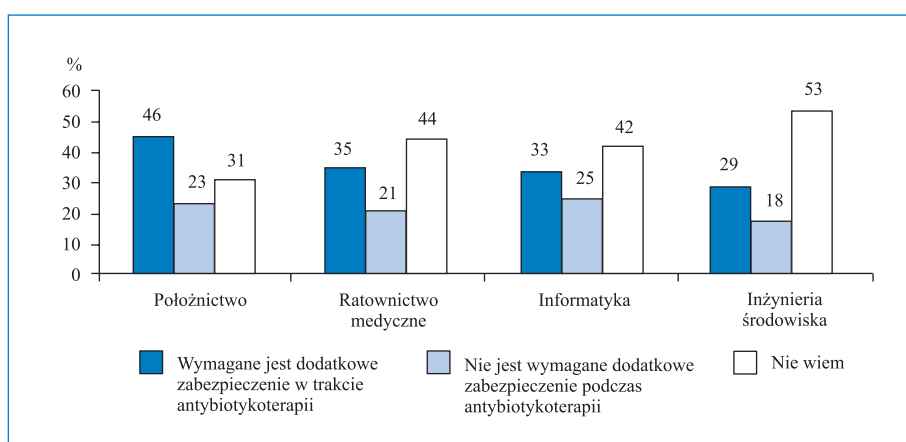

Rycina 7. Wiedza studentów na temat właściwości ochronnych tabletek antykoncepcyjnych przed chorobami przenoszonymi drogą płciową

Figure 7. Knowledge of protection against STDs conferred by contraceptive pills among the students

Rycina 8. Wiedza badanej grupy studentów na temat możliwych zastosowań doustnej antykoncepcji hormonalnej
Figure 8. Knowledge of possible uses of oral hormonal contraception among the students

Rycina 9. Wiedza studentów na temat konieczności stosowania dodatkowych zabezpieczeń przed niechcianą ciążą w trakcie terapii antybiotykami
Figure 9. Knowledge of the need to use other methods for preventing unintended pregnancies during antibiotic therapy among the students

niki Warszawskiej częściej niż studenci Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego deklarowali, że nie wiedzą, czy stosowanie doustnej antykoncepcji hormonalnej może być przyczyną przyrostu masy ciała ($p < 0,003$) (ryc. 10).

Wielu studentów deklarowało, że palenie tytoniu bądź spożywanie alkoholu osłabia działanie doustnej antykoncepcji hormonalnej. Największą wiedzę na ten temat posiadali studenci położnictwa. Studenci Politechniki Warszawskiej istotnie częściej wykazywali brak wiedzy na ten temat ($p < 0,001$) (ryc. 11).

Kolejne pytania dotyczyły wiedzy studentów na temat wpływu złożonych hormonalnych doustnych środków antykoncepcyjnych na ryzyko wystąpienia raka piersi i jajnika. Studenci inżynierii środowiska najczęściej nie wiedzieli, czy antykoncepcja hormonalna ma wpływ na ryzyko wystąpienia tych nowotworów. Studenci położnictwa w większości deklarowali, że stosowanie

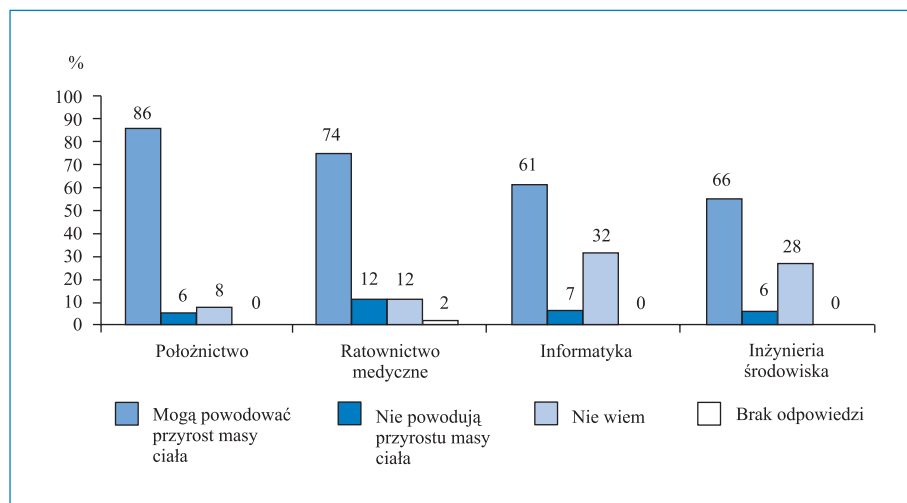
doustnej antykoncepcji hormonalnej zwiększa ryzyko powstania obu nowotworów ($p < 0,001$).

Studenci położnictwa istotnie częściej deklarowali, że palenie tytoniu przez kobiety stosujące złożoną doustną antykoncepcję hormonalną może wpływać na wzrost ryzyka wystąpienia zakrzepicy żyłnej oraz zawału serca. Większość studentów informatyki nie zgadzała się z tą opinią, a studenci inżynierii środowiska nie mieli na ten temat zdania. Między grupami wystąpiła różnica istotna statystycznie ($p < 0,001$).

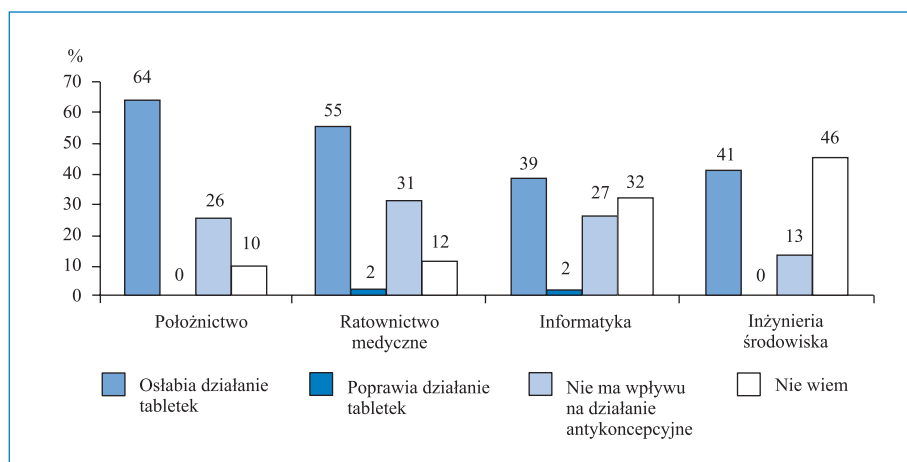
W tabelach 1 i 2 przedstawiono szczegółową wiedzę studentów na temat działań ubocznych oraz korzyści stosowania doustnej antykoncepcji hormonalnej.

Dyskusja

W piśmiennictwie przeważają publikacje dotyczące wiedzy oraz postaw studentów uczelni medycznych na

Rycina 10. Wiedza studentów na temat przyrostu masy ciała spowodowanego stosowaniem doustnej antykoncepcji hormonalnej
Figure 10. Knowledge of weight gain caused by oral hormonal contraception among the students

Rycina 11. Wiedza studentów na temat wpływu palenia tytoniu bądź spożywania alkoholu na działanie doustnej antykoncepcji hormonalnej
Figure 11. Knowledge of the effect of tobacco smoking or drinking alcohol on the contraceptive effect of oral hormonal contraception among the students

temat doustnej antykoncepcji hormonalnej oraz mechanicznych środków antykoncepcyjnych [6–22]. W dostępnej literaturze naukowej nie odnaleziono badań porównujących poziom posiadanej wiedzy i prezentowanych opinii przez studentów uczelni medycznych oraz o profilu niezwiązanym z medycyną, dlatego niniejsza praca opiera się na danych dotyczących wybranej grupy studentów.

W 2006 roku Wilczak i wsp. przeprowadzili badania, w których udział wzięły studentki I Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Poznaniu. Wyniki badań wykazały, że większość studentek nie stosowała doustnej antykoncepcji hormonalnej (53,4%), mimo

opinii, że stanowią one skuteczną metodę zapobiegania ciąży (83,6%). Wyniki te są zgodne z wynikami badań własnych. Najwięcej kobiet przy podjęciu decyzji o stosowaniu doustnej antykoncepcji hormonalnej kierowało się opinią lekarską (35%). Po metodę tę z powodu jej skuteczności sięgnęłoby 70%, a chęć regulacji cyklu miesięczkowego jako czynnik najczęściej skłaniający do zastosowania doustnej antykoncepcji hormonalnej wyraziło 26,5% studentek [6].

W świetle badań własnych największy odsetek badanej grupy studentów z uczelni medycznej, zgodnie z wynikami badań Wilczak i wsp., nie stosuje doustnych

Tabela 1. Znajomość działań niepożądanych stosowania doustnej antykoncepcji hormonalnej w badanej grupie studentów
Table 1. Knowledge of the side effects of oral hormonal contraception among the students

Działania niepożądane stosowania doustnej antykoncepcji hormonalnej	Położnictwo	Ratownictwo medyczne	Informatyka	Inżynieria środowiska	p
Wzrost ryzyka zachorowania na raka endometrium	46%	19%	17%	14%	< 0,001
Wzrost ryzyka zachorowania na raka piersi	59%	27%	39%	22%	< 0,001
Wzrost ryzyka zachorowania na raka jajnika	44%	19%	37%	22%	< 0,003
Zwiększone ryzyko żylnej choroby zakrzepowo-zatorowej	87%	73%	15%	22%	< 0,001
Nudności, wymioty	65%	48%	39%	53%	< 0,028
Przyrost masy ciała	82%	71%	68%	59%	< 0,015
Wzrost bolesności miesiączkowania	8%	2%	17%	10%	NS
Zmniejszenie gęstości kości	19%	15%	2%	10%	< 0,039
Pogorszenie nastroju	6%	0	24%	11%	< 0,001
Spadek libido	0	0	12%	2%	< 0,001

p — poziom istotności różnic

Tabela 2. Wiedza studentów na temat korzyści stosowania tabletek antykoncepcyjnych
Table 2. Knowledge of the benefits of using contraceptive pills among the students

Korzyści stosowania doustnej antykoncepcji hormonalnej	Położnictwo	Ratownictwo medyczne	Informatyka	Inżynieria środowiska	p
Mniejsze ryzyko zachorowania na raka endometrium	8%	8%	2%	7%	NS
Mniejsze ryzyko zachorowania na raka piersi	6%	8%	2%	6%	NS
Mniejsze ryzyko zachorowania na raka jajnika	17%	29%	2%	5%	< 0,001
Mniejsze ryzyko żylnej choroby zakrzepowo-zatorowej	0%	2%	0%	1%	NS
Spadek częstości zapaleń narządów miednicy mniejszej	9%	4%	10%	2%	NS
Spadek masy ciała	19%	12%	12%	22%	NS
Złagodzenie dolegliwości bólowych podczas miesiączki	90%	79%	56%	53%	< 0,001
Wzrost gęstości kości	11%	6%	0%	4%	< 0,049

p — poziom istotności różnic

środków antykoncepcyjnych (położnictwo — 55%, ratownictwo medyczne — 48%), mimo że również uważają tę metodę jako najbardziej skuteczną (położnictwo — 93%, ratownictwo medyczne — 84%). Także w przypadku studentów Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego konsultacja z lekarzem najczęściej wpłynęła na wybór doustnej antykoncepcji hormonalnej jako metody zapobiegania ciąży (położnictwo — 52%, ratownictwo medyczne — 37%). Zupełnie odmiennie jednak studenci położnictwa odnosili się do przyczyn zastosowania tabletek antykoncepcyjnych. Skuteczność tej metody zachęcałaby do jej stosowania 61% osób z tej grupy, zaś największe znaczenie dla studentek miała możliwość uregulowania cyklu miesięczkowego (66%). Badana grupa studentów ratownictwa medycznego, tak jak grupa badana przez Wilczak i wsp., najczęściej wskazywała na wysoką skuteczność tabletek jako główną przyczynę wyboru tego środka zapobiegania ciąży (75%), a możliwość wpływu na cykl miesięczkowy miała dla nich mniejsze znaczenie (62%).

Badania przeprowadzone przez Dinas i wsp. wśród osób studiujących na uczelni medycznej w Grecji również donoszą, że grupa ta kieruje się opinią lekarską w sprawie wyboru odpowiedniego środka antykoncepcyjnego (55,9%), a odsetek studentów stosujących doustną antykoncepcję hormonalną jest niewielki (4,9% studentów medycyny deklaruje, że używa hormonalnych doustnych środków antykoncepcyjnych, kolejne 4,9% używa ich w połączeniu z prezerwatywą) [7]. Także Pekhliyanov i wsp. w przeprowadzonych przez siebie badaniach w grupie studentów uczelni medycznych z Bułgarii wykazali, że jedynie nieznaczny odsetek studentów stosował doustną antykoncepcję hormonalną (5,97%) [8]. Badania własne nieznacznie różnią się pod tym względem, ponieważ studenci Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego częściej używali doustnych środków hormonalnych w celu zapobiegania ciąży (położnictwo — 18%, ratownictwo medyczne — 23%). W badaniach Rowena i wsp. [10] przeprowadzonych w 2008 roku w grupie 2269 studentów reprezentujących północnoamerykańskie uczelnie o profilu medycznym najpopularniejszą metodą antykoncepcji było stosowanie prezerwatywy, co deklarowało 1011 badanych studentów — 50% mężczyzn i 40% kobiet. Pigułkę antykoncepcyjną stosowało w badanej grupie tylko 34% partnerek badanych mężczyzn i 41% kobiet. Natomiast zdaniem autorów największe zdumienie budzi fakt, że 10% studentów, którzy deklarowali swoją aktywność seksualną, nie stosowało żadnej z metod antykoncepcji. W badaniach prowadzonych w 1991 roku Hale i wsp. porównywali stosowanie środków antykoncepcyjnych w grupie 772 studentów amerykańskich uczelni wyższych z wynikami badań własnych prowadzonych w latach 1974 i 1979 [16]. Badania te przedstawiały

17-letnią obserwację dotyczącą stosowania antykoncepcji wśród studentów. Spośród 772 badanych 84% deklarowało aktywność seksualną rozpoczętą średnio w wieku 17 lat. Połowa badanych studentów deklarowała stosowanie antykoncepcji podczas każdego stosunku, wymieniając na pierwszym miejscu antykoncepcję doustną, a na drugim prezerwatywy.

Badania przeprowadzone w grupie studentów stomatologii przez Dinas i wsp. wykazały, że grupa ta nie jest przekonana, że doustna antykoncepcja hormonalna wpływa na wzrost ryzyka zachorowania na raka (20,5%) [9]. Badania własne są zgodne z wynikami prezentowanymi przez Dinas i wsp. w odniesieniu do studentów ratownictwa medycznego, którzy twierdzą, że doustna antykoncepcja hormonalna powoduje wzrost ryzyka zachorowania na raka piersi (27%), jajnika (19%) oraz endometrium (19%). Badana grupa położnictwa częściej niż studenci pozostałych kierunków wskazuje na związek między antykoncepcją hormonalną a ryzykiem wystąpienia raka piersi (59%), jajnika (44%) i endometrium (46%).

Prezentowane wyniki dowodzą, że studenci uczelni medycznych w znacznym stopniu wykazują negatywną postawę wobec doustnych hormonalnych środków antykoncepcyjnych mimo posiadania znacznej wiedzy na ten temat. W trakcie nauki powinno się zwracać większą uwagę na wszelkie aspekty stosowania doustnej antykoncepcji hormonalnej, aby umożliwić podejmowanie rozważnych oraz obiektywnych decyzji na ich temat w przyszłości [8].

Wnioski

1. W badanej grupie kierunek studiów, a nie profil uczelni miał wpływ na poziom wiedzy na temat doustnej antykoncepcji hormonalnej. Studenci położnictwa mieli większą wiedzę niż ich koledzy z ratownictwa medycznego oraz z dwóch badanych kierunków z Politechniki Warszawskiej.
2. W badanej grupie studentów poziom wiedzy ogólnej na temat doustnej antykoncepcji hormonalnej był wysoki, natomiast poziom wiedzy szczegółowej zależał od kierunku studiów i był, zgodnie z hipotezą, najwyższy w grupie studentów położnictwa.
3. Ze względu na to, że w badanej grupie studentów wiedza na temat doustnej antykoncepcji hormonalnej była niewystarczająca oraz uwzględniając fakt, że większość studentów korzysta z internetu w poszukiwaniu informacji na temat tabletek antykoncepcyjnych, powinno się stworzyć profesjonalny serwis internetowy na temat doustnej antykoncepcji hormonalnej, zawierający obiektywne informacje źródłowe oparte na najnowszych wynikach badań naukowych.

Piśmiennictwo

1. Nowe się cofa. Komunikat z badań TNS OBOP, Warszawa 2005.
2. Reina M.F., Ciaravino H., Llovera N. Contraception knowledge and sexual behaviour in secondary school students. *Gynecol. Endocrinol.* 2010; 18: 1–5.
3. Speroff L., Fritz M.A. *Kliniczna endokrynologia ginekologiczna i niepłodność*. Wydanie polskie. Wyd. Medipage, Warszawa 2007; 995–1081.
4. Milsom I. Stosowanie doustnej antykoncepcji hormonalnej przez kobiety w okresie okołomenopauzalnym — czy to naprawdę powinno jeszcze budzić wątpliwości? *Antykoncepcja — aktualizacje 2002*; 2: 2–5.
5. Obrady I Interaktywnej Konferencji Naukowej Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego. Aktualne Problemy Perinatologii i Ginekologii. *Antykoncepcja a menopauza. Antykoncepcja — aktualizacje 2002*; 2: 6–7.
6. Wilczak M., Więznowska-Maczyńska K., Kątniak M. Antykoncepcja hormonalna wśród studentek Akademii Medycznej w Poznaniu. *Przeg. Ginekol.-Położ.* 2006; 6: 143–148.
7. Dinas K., Hatzipantelis E., Mavromatidis G. Knowledge and practice of contraception among Greek female medical students. *Eur. J. Contracept. Reproduct. Health Care* 2008; 13: 77–82.
8. Pehlivanov B., Malinova M., Dimitrakova E. Contraception among female students in Medical University of Plovdiv. *Acush. Ginekol.* 2009; 48: 28–31.
9. Dinas K., Ahiropoulos V., Mavromatidis G. Current contraceptive awareness and use in Greek dental school students. *Women's Health* 2009; 18: 387–391.
10. Rowen T.S., Smith J.F., Eisenberg M.L. Contraceptive usage patterns in North American medical students. *Contraception* 2011; 83: 459–465.
11. Hughey A.B., Neustand A.B., Mistretta S.Q. Daily context matters: predictors of missed oral contraceptive pills among college and graduate students. *Am. J. Obstet. Gynecol.* 2010; 203: 1–7.
12. Reina M.F., Ciaravino H., Llovera N. Contraception knowledge and sexual behaviour in secondary school students. *Gynecol. Endocrinol.* 2010; 26: 79–83.
13. Bińkowska M., Dębski R., Bednarowska-Flisiak A. Wiedza i opinie o antykoncepcji wśród kobiet polskich w wieku 45–54 lat. *Przeg. Menopauzal.* 2004; 6: 18–26.
14. Gillmore M.R., Morrison D.M., Lowery C., Baker S.A. Beliefs about condoms and their association with intentions to use condoms among youths in detention. *J. Adolesc. Health.* 1994; 15: 228–237.
15. Siegel D.M., Klein D.I., Roghmann K.J. Sexual behavior, contraception, and risk among college students. *J. Adolesc. Health.* 1999; 25: 336–343.
16. Hale R.W., Char D.F., Nagy K., Stockert N. Seventeen-year review of sexual and contraceptive behavior on a college campus. *Am. J. Obstet. Gynecol.* 1993; 168: 1833–1877; discussion 1837–1878.
17. Schuster M.A., Bell R.M., Berry S.H., Kanouse D.E. Impact of a high school condom availability program on sexual attitudes and behaviors. *Fam. Plann. Perspect.* 1998; 30: 67–72, 88.
18. Myers T., Clement C. Condom use and attitudes among heterosexual college students. *Can. J. Public Health* 1994; 85: 51–55.
19. Greydanus D.E., Rimsza M.E., Matytsina L. Contraception for college students. *Pediatr. Clin. North Am.* 2005; 52: 135–161.
20. Maswanya E.S., Moji K., Horiguchi I. i wsp. Knowledge, risk perception of AIDS and reported sexual behaviour among students in secondary schools and colleges in Tanzania. *Health Educ. Res.* 1999; 14: 185–196.
21. Adefuye A.S., Abiona T.C., Balogun J.A., Lukobo-Durrell M. HIV sexual risk behaviors and perception of risk among college students: implications for planning interventions. *BMC Public Health* 2009; 4: 9: 281.
22. Whaley A.L., Winfield E.B. Correlates of African American college students' condom use to prevent pregnancy, STDs, or both outcomes. *J. Natl. Med. Assoc.* 2003; 95: 702–709.